

**IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM
PARLAMENTI ÁLLAMTITKÁRSÁG**

Iktatószám: VII-LK/403/4/2020.

Ügyintéző: Monori Márk

Telefonszám: +36-1-795-8333

Melléklet: -

Takács Imre Úr részére

Elnök

Magyar Családsegítő és Gyermejkölési Szolgálatok Országos Egyesülete

Kerepes

Szabadság u. 84.

2144

Tisztelt Elnök Úr!

Megköszönve a minisztérium felé irányuló bizalmát, mindenekelőtt szeretném tájékoztatni Önt arról, hogy a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény alkotmányosan nem ad lehetőséget állásfoglalás, illetve jogértelmezés adására, ebből következik, hogy a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 94/2018. (V.22) Korm. rendelet sem hatalmazza fel a minisztériumot, illetve az azt vezető minisztert egyedi ügyekben történő eljárásra, bírósági és más hatóság feladat- és hatáskörébe tartozó döntések felülvizsgálatára. A fenti jogszabályok értelmében, a jogalkotásról szóló törvény garanciális szabályainak mellőzésével hozott miniszteri, egyéb központi állami szervektől származó jogi iránymutatást tartalmazó leiratok, körlevelek, útmutatók, iránymutatások, állásfoglalások és egyéb informális jogértelmezések kiadása és az ezekkel való irányítás gyakorlata Alaptörvény ellenes.

Az Igazságügyi Minisztériumhoz címzett levelében a családon belüli erőszakos cselekményekkel kapcsolatosan azt a törvénymódosítási javaslatot tette, hogy az ide sorolható bűncselekmények legyenek hivatalból üldözendők. Ezzel kapcsolatos javaslatát ezúton is köszönjük, és engedje meg, hogy beadványával kapcsolatos észrevételeinkről az alábbiakban tájékoztassam.

Az Igazságügyi Minisztérium minden esetben törekszik bűncselekményekkel kapcsolatos látencia felszámolására, és a családon belüli erőszakos magatartásokkal szemben is célja a minél hatékonyabb fellépés. A büntetőeljárásban a nyomozás megindításának alapja a bűncselekmény megvalósulására vonatkozó információ, mely információ a gyakorlatban a

családon belüli erőszak körébe sorolható bűncselekmények vonatkozásában a sértett feljelentése. Azaz annak hiányában rejtve maradnak a nyomozó hatóságok előtt az ilyen jellegű cselekmények, így az eljárás megindítására és felderítésére nincs is lehetőségük, illetve az jelentős nehézségekbe ütközik. Sajnálatos módon erre tekintettel a legritkább esetben mellőzhető a sértett nyilatkozata, feljelentése a megvalósított bűncselekménnyel kapcsolatosan, azonban a magánindítvány megléte a legtöbb esetben – az alábbiak szerint – nem szükségszerű.

A „családon belüli erőszak” alapvetően egy kriminológiai fogalom, az e körbe vonható cselekmények igen széles skálán mozognak, kezdve a becsületsértés szabálysértési tényállásától egészen az akár többszörösen minősülő emberölés büntettségéig.

A szűk értelemben vett családon belüli erőszakos magatartás alatt a kapcsolati erőszak büntetőjogi tényállását értjük. A kapcsolati erőszakkal kapcsolatosan elmondható, hogy a tényállásban meghatározott alapeseti magatartások közül mindössze a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 212/A. § (1) bekezdésében meghatározott magatartások esetében kívánja meg a jogalkotó a magánindítvány meglétét, azonban a (2) bekezdésben meghatározott esetekben minden elkövetési magatartás hivatalból üldözendő.

A büntető törvénykönyv a kapcsolati erőszak tényállásának (2) bekezdése szerinti elkövetési magatartásait a Btk.-ban már szereplő büntetőjogi tényállásokra történő hivatkozással határozza meg. A Btk. az összefoglalóan családon belüli erőszak körében elkövetett cselekményeket külön-külön tényállásokban egyébként is szigorúan bünteti. Azonban e körben a törvény szándéka az elkövető elrettentése, és erre figyelemmel egyes kevésbé súlyos szabadságvesztéssel fenyegetett, a családon belüli erőszak körébe vonható bűncselekményeket (a testi sértés egyes alakzatait, a becsületsértést, a személyi szabadság megsértését és a kényszerítést) súlyosabban rendeli büntetni. A Btk.-ban nem szerepel a magánindítvány annak ellenére, hogy a tényállás alapjául szolgáló cselekmények közül egyesek (könnyű testi sértés, tetteges becsületsértés) alapesetben magánindítványhoz kötöttek. A kapcsolati erőszak (2) bekezdése szerinti tényállás esetén, annak speciális és súlyosabb jellegére tekintettel (hozzátartozói viszony, rendszeresség, elkövetéskori vagy korábbi együttélés) már magánindítvány hiányában, hivatalból is elindulhat az eljárás.

Ezen felül a büntető törvénykönyv a kapcsolati erőszak tényállásának keretén belül a testi sértés szintjét el nem érő, de a sértett emberi méltóságát súlyosan sértő erőszakos magatartásokat, és a gazdasági ellehetetlenítést is büntetni rendeli. Azonban az (1) bekezdésben meghatározott elkövetési magatartások olyan mértékben előrehozzák a büntetőjogi védelmet, hogy ebben a körben a hatóság fellépésére csak magánindítvány esetén kerülhet sor, mivel ebben a körben kizárólag a konfliktusban érintett sértett tudja megítélni, hogy kívánja-e a hatóságok beavatkozását, vagy sem. A külvilág számára is egyértelműen

észlelhető, a fizikai bántalmazás szintjét elérő elkövetési magatartások esetében nem lehet feltétele a büntetőeljárás megindításának a magánindítvány megtétele.

A Btk. 212/A. § (1) bekezdésében meghatározott elkövetési magatartások szubszidiárius bűncselekmények, azaz csak akkor kerülhetnek megállapításra, ha más bűncselekmény vagy súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg. Amennyiben például a kapcsolati erőszak elkövetési magatartásának rendszeres tanúsítása a kiskorú érzelmi vagy erkölcsi fejlődését veszélyezteti, akkor – az összes tényállási elem fennállása esetén – a Btk. 208. § (1) bekezdés szerinti bűncselekményt kell megállapítani. Továbbá felmerülhet a gondozási kötelezettség elmulasztása, más összefüggésekben pedig a kapcsolati erőszak 212/A. § (2) bekezdés szerinti súlyosabb alapesetei, mint súlyosabb bűncselekmény. Ezekben az esetekben a családon belüli erőszakos elkövetési magatartás – amennyiben a törvény másként nem rendelkezik – hivatalból lesz üldözendő.

A családon belüli erőszakos cselekmények tág körébe sorolható bűncselekményekkel kapcsolatosan elmondható, hogy többségük a jelenleg hatályos büntetőjogi szabályozás értelmében hivatalból üldözendő, és az elkövető büntethetősége a legritkább esetben függ a sértett magánindítványától.

A tág értelemben ide sorolható bűncselekmények vonatkozásában kizárólag magánindítványra való büntethetőségét egyes esetekben a sértett kímélete indokolja. Annak érdekében, hogy a büntetőeljárás során a sértett akaratával ellentétesen ne legyen kitéve másodlagos viktimizációnak.

Más esetekben a magánindítvány szükségességének jogpolitikai indoka a bűncselekmény nem kiemelkedő tárgyi súlya, amikor is az állam a sértettre bízza annak eldöntését, hogy akarja-e az elkövető büntetőjogi felelősségre vonását. Ide sorolható többek között magánlaksértés, rágalmazás vagy a zaklatás bűncselekménye. A kis tárgyi súlyú, magánindítványra büntethető bűncselekmények körébe tartozik főszabály szerint a Btk. 164. § (2) bekezdése szerinti könnyű testi sértést és a 227. § (2) bekezdése szerinti becsületsértés is, azonban – a fentiekben kifejtettek szerint – amennyiben az ezekben foglalt elkövetési magatartásokat az elkövető gyermekének szülője, továbbá az elkövetéskor vagy korábban vele közös háztartásban vagy egy lakásban élő hozzátartozója, volt házastársa, volt élettársa, gondnoka, gondnokoltja, gyámja vagy gyámoltja sérelmére rendszeresen követi el, már a kapcsolati erőszak tényállását fogja kimeríteni a megvalósított magatartása, aminek következtében az elkövető büntetőjogi felelősségre vonásának már nem lesz feltétele a magánindítvány megléte. A ezekben az esetekben – annak ellenére, hogy főszabály szerint magánindítványra büntethető az elkövető – a családon belüli erőszakos cselekményre tekintettel hivatalból megindulhat az eljárás.

A fentiekre tekintettel a büntetőjogi szabályozás a lehető legszélesebb körben biztosítja a családon belüli erőszak sértettjei érdekének védelmét, és a velük szemben megvalósított

bűncselekmények vonatkozásában a lehető legszűkebb körben követeli meg a sértett magánindítványát az elkövető büntetőjogi felelősségre vonásához.

Tájékoztatom továbbá, hogy 2020. 02. 13-án tartotta alakuló ülését az Igazságügyi Minisztérium által kezdeményezett Családjogi Szakértői Munkacsoport. Az ülésen a témában érintett intézmények szakmai vezetői vettek részt. A Munkacsoport feladata, hogy azonosítsa a jogalkotást, a jogalkalmazást, a hatósági munkavégzést, illetve az egyéb intézkedéseket igénylő beavatkozási pontokat, valamint megvizsgálja, hogy a kormányzat részéről milyen intézkedések megtétele szükséges annak érdekében, hogy elkerülhetőek legyenek az elmúlt időszakban bekövetkezett tragédiák. Az átfogó problématerkép felállítása érdekében az Igazságügyi Miniszter felkérte a Munkacsoport tagjait, hogy a családok védelmével összefüggésben elemezzék az érintett minisztériumokra, valamint a feladat- és hatáskörrel rendelkező alkotmányos szervekre vonatkozó jogszabályokat és a kapcsolódó joggyakorlatot. Az Igazságügyi Minisztérium az állami szervek mellett a civilek részvételére is számít a családok védelmével kapcsolatos munkában. Ennek érdekében került összehívásra az Emberi Jogi Munkacsoport kibővített tematikus munkacsoportja, melynek keretében a civil szervezetek képviselőinek bevonásával folytat egyeztetéseket többek között a kapcsolattartás szabályozásáról, a gyermekvédelmi jelzőrendszer működéséről, valamint a kapcsolati erőszak és a gyermekkori bántalmazás elleni eszközökről.

A Kormány komoly áldozatsegítési és áldozatvédelmi hálózatot épített ki és működtet, amelyben többek között az IM, az EMMI és a BM is jelentős szerepet vállal. A 2020. év az áldozatsegítés éve az Igazságügyi Minisztériumban, ennek keretében megduplázza az áldozatsegítő központok kapacitásait azzal a céllal, hogy országos hálózattá alakítsa az áldozatokat segítő központok rendszerét, amelyek többek között jogi, pszichológiai, pénzügyi segítséget nyújtanak.

A csaladjog@im.gov.hu e-mail címen keresztül mostantól bárki, a polgárok és a szervezetek egyaránt tehetnek a tárggyal összefüggő észrevételt és javaslatot.

Ismételten megköszönve a minisztérium felé irányuló bizalmát tájékoztatom, hogy levelem nem rendelkezik jogi kötelező erővel, az nem szolgálhat hivatkozási alapul sem bírósági, sem egyéb eljárásban.

Budapest, 2020. március 19.

Üdvözlettel:

Környei László Éva s. k.,
kabinetfőnök

Kiadmány hitelemül:

